

Werken op of aan het water

Inhoudsopgave

- Maatregelen
- Toelichting op de maatregelen
- Checklist
- Meer informatie

Goedgekeurd door Sociale Partners

Getoetst door Nederlandse Arbeidsinspectie

Geactualiseerd: februari 2025

Als werkzaamheden vanaf de wal of slootkant worden uitgevoerd, dan heb je te maken met een talud en natte of zachte bodems. Het gevaar van uitglijden is groot. Ook als je werkt vanaf een boot of ponton, kun je wegglijden, omdat deze nat en modderig worden of door schommelingen van boot of ponton.

Naast het risico om in het water terecht te komen, is er het risico om te vallen op objecten die zich in het water bevinden. Te water raken kan ook gebeuren door het kantelen van de machine. Hierdoor kun je ook bekneld raken.

Maatregelen

- ➔ Inventariseer de risico's (ponton, walkant, watercondities) en stel de te nemen veiligheidsmaatregelen vooraf vast.
- ➔ Ga na of het werk vanaf de kant kan worden uitgevoerd.
- ➔ Stel de machines op een ponton vlak en stabiel op en geborgd of met een afrijdbeveiliging.
- ➔ Zorg voor veilige machines en materialen, die geschikt zijn voor het werk.
- ➔ Stel de machines op een ponton vlak en stabiel op en geborgd of met een afrijdbeveiliging.
- ➔ Geef voorlichting en instructie.
- ➔ Zorg voor geschikte reddingsmiddelen.

Toelichting op de maatregelen

1. Inventariseren van de risico's en het vaststellen van de maatregelen

- Beoordeel in de voorbereiding en voorafgaand aan de werkzaamheden:
 - de hellingshoek en de draagkracht van de ondergrond waarover de machine moet rijden;
 - stromingen, diepte en golfslag in het water;
 - de conditie van de grond in verband met weersomstandigheden (bijv. waterpeil);
 - aanwezige objecten in het water;
 - de verkeerssituatie als langs de weg wordt gewerkt en houd rekening met de aanpassingen voor de scheepvaart. Zorg voor geschikte verkeersaanwijzingen.
- Houd bij de planning rekening met de weersverwachtingen.

- Maak eventueel aanvullende afspraken met de opdrachtgever, bijvoorbeeld over het verstevigen van taluds, aanbrengen van rijplaten, aanbrengen van wegafzettingen e.d.
- Inventariseer wie kan zwemmen. Het is gevaarlijk om medewerkers die niet kunnen zwemmen op of bij het water te laten werken.

2. Nagaan of het werk vanaf de kant kan worden uitgevoerd

- Als het werk vanaf de kant kan worden uitgevoerd heeft dat de voorkeur.
- Bij het werken vanaf de wal:
 - Zorg ervoor dat de machine vlak staat. Gebruik eventueel draglineschotten om de machine vlak en stabiel te zetten.
 - Draai met de kant van de deur van de cabine weg van het water bij het zwenken, zodat de machinist de cabine kan verlaten bij een te water geraakte machine.
 - Voer versnipperwerkzaamheden buiten de vier meter uit de waterkant uit zodat degene die de versnipper werkzaamheden uitvoert geen reddingsvest hoeft te dragen. Takken kunnen achter het reddingsvest blijven haken waardoor de persoon richting de versnipperaar kan worden getrokken.

Specifieke aandachtspunten bij het werken met een bosmaaier langs het water(door het bosmaaier tuigje is het dragen van een reddingsvest niet mogelijk):

- Maaiwerk met de bosmaaier altijd door minimaal 2 personen uit laten voeren.
- Medewerkers moeten elkaar permanent in het zicht hebben.
- Reddingsmiddelen (reddingsklos bijv.) paraat houden.

3. Zorg voor veilige machines en gereedschappen

- Gebruik pneumatisch of hydraulisch gereedschap. Maak gebruik van elektrische handgereedschappen 230V die dubbel geïsoleerd zijn. Dit gereedschap is voorzien van een aangegoten stekker (en na reparatie moet dat minimaal een IP 44 stekker zijn).
- Ga bij machines na of de cabine goed te verlaten is bij het te water raken (geen automatische vergrendelingen, aanwezigheid lifehammer e.d.) en pas eventueel voorzieningen aan. Maak afspraken over het gebruik van veiligheidsgordels.
- Zorg voor voldoende spiegels e.d. zodat de machinist goed om de machine heen kan kijken.

4. Werken vanaf een ponton

Veiligheid ponton

- Neem maatregelen om te voorkomen dat een ponton kan wegdrijven of zakken bij het op- of afrijden met een machine.
 - leg het ponton vast met kettingen en/ of kabels, gebruik geen touwen;
 - gebruik, indien aanwezig, de stutpalen;
 - indien aanwezig leg het ponton tegen een schip vast
 - ga pas op of afrijden als er geen golfbewegingen van andere schepen aanwezig zijn
- Zorg dat de grootte en het gewicht van de machine (inclusief de lasten / bewegingen die de machine moet maken) en het ponton op elkaar afgestemd zijn.
- Borgen: Zorg dat de machine goed vast staat op het ponton.
- Werk met pontons die voorzien zijn van schopranden.
- Zorg voor een overzichtelijke opslag van materialen en machines op het ponton. Verbied losse kabels. Reserveer een plaats voor materialen.
- Als er gewerkt wordt met hoogwerkers, verreikers, graafmachines of andere werktuigen, moet het ponton gecertificeerd

worden als 'drijvend werktuig'. Met de genoemde machines mogen alleen werkzaamheden worden uitgevoerd op pontonconfiguraties die zijn voorzien van een Certificaat van Onderzoek. In het Certificaat van Onderzoek is vastgelegd voor welke machine (merk, type etc.) het ponton is gecertificeerd.

- Laat medewerkers tijdens het (over)varen niet in het voertuig/machine zitten.

Toegang ponton

- Zorg voor een veilige brede loopplank/brug met een vlakke, stroeve vloer en verlichting.

Aan wal komen bij te water raken

- Check bij het werken op een ponton of er een plek is waar mensen gemakkelijk aan wal of op het ponton kunnen komen als zij in het water belanden (en in het water kunnen gaan voor redding) Zorg voor een tijdelijke voorziening als een trap als de mogelijkheden zeer beperkt zijn. Een reddingsboei dient in ieder geval altijd beschikbaar te zijn.

5. Voorlichting en instructie

- Instrueer medewerkers over de risico's en de maatregelen. Gebruik de checklist uit dit document bij de voorlichting en instructie. Sta stil bij extreme weersomstandigheden en maak afspraken over wat je moet doen bij extra gevaren zoals harde wind, onweer (bliksem), vorst en mist.
- Geef medewerkers duidelijke instructies wat te doen als collega's te water raken en als zij zelf te water raken. Deel de procedure '[man over boord](#)' uit.
- Geef voorlichting over wat te doen bij een volgelopen waadpak dat er voor kan zorgen dat de medewerker niet meer op de kant kan komen. Het gewicht van het water in het waadpak werkt dan tegen. Een nat waadpak verhoogt de kans op onderkoeling. Een buikriem voorkomt het vollopen van het waadpak. Met een mes kun je in noodgevallen een waadpak lek steken.

6. Geschikte reddingsmiddelen

- Zorg voor:
 - reddingsboeien
 - reddingsvesten
 - brandblussers
 - een EHBO-set, ook voor gebruik bij onderkoeling
 - isolatiedeken of isolatiefolie
 - eventueel navigatielichten
 - droge kleding waar een reële kans bestaat om nat te worden.

Redvest

- Een reddingsvest zorgt er voor dat een (bewusteloos) persoon op de rug gedraaid wordt, waardoor de luchtwegen vrij blijven van water. Het drijfvermogen wordt aangegeven in de eenheid: "N" (NEWTON) wat staat voor het opwaartse vermogen dat het bezit. Dus hoe groter het getal voor de "N" hoe meer drijfvermogen het zwemvest of reddingsvest heeft. **Kies voor minimaal een Reddingsvest – 275 N (NEN EN ISO 12402-2)**. Doordat in de sector over het algemeen met zware werkkleding en laarzen wordt gewerkt is het raadzaam om te kiezen voor een reddingsvest van 275 N. Deze geeft meer kantelvermogen dan het reddingsvest 150 N. Een reddingsvest moet zijn voorzien van reflecterend materiaal en eventueel van een fluitje en een grijp-lus.

Let er bij de aanschaf op dat:

- Je de juiste categorie en model kiest, al naar gelang van het gebruik.
- Je de juiste maatvoering met het gewicht van de drager kiest.
- Lees altijd de gebruiksaanwijzing voor het gebruik en volg de instructies op in de gebruiksaanwijzing.
- Redvesten moeten gekeurd worden. Binnen de 9 jaar na fabricagedatum kan een keuring om de twee jaar, door een keuringsstation, uitgevoerd worden. Na 9 jaar kan een gecertificeerd keuringsstation alleen een jaarlijkse keuring uitvoeren.
- In cabines mogen chauffeurs geen reddingsvest dragen!
- Laat medewerkers die binnen 4 meter van de waterkant of op het dek werken een redvest dragen.
- Bij het werken in een hoogwerker boven het water wordt een reddingsvest gedragen, maar dan geen valbeperkende gordel die je binnen de werkbak houdt.
- Maak een goede afweging welke reddingsvesten het meest geschikt zijn. Het hoofd van een drenkeling moet boven water blijven, ook als iemand bewusteloos is. Voorzie medewerkers aan dek van een reddingsvest.
- Bij werken in het donker moet het reddingsvest een lampje hebben.
- Controleer de reddingsvesten regelmatig op drijfvermogen en slijtage aan sluitingen.
- Laat medewerkers ook veiligheidsschoenen dragen met profiel om uitglijden door water, modder e.d. te voorkomen.

Overige aandachtspunten

- Probeer te voorkomen dat medewerkers alleen (dus zonder collega in de buurt) op of nabij het water werken.
- Bij het werken in het water met een waadpak is het van belang te zorgen voor een goed sluitende band om de taille, zodat bij het vallen voorkomen wordt dat deze volloopt met water.
- De waadbroek moet passend zijn voor de medewerker.
- De grootste gevaren om te verdrinken bij het te water raken zijn:
 - Het onderkoeld raken. Dit risico bestaat niet alleen in de winterperiode. Ook water van 20°C kan als iemand daar langere tijd in ligt al tot onderkoeling leiden.
 - Desoriëntatie: De schrikreactie en hierdoor niet in staat zijn te reageren (shock).
 - Onder invloed van drank, drugs of medicijnen zijn.
 - Letsel door het raken van obstakels tijdens een val.
 - Onvoldoende beheersing van de zwemkunst en zwemmerskramp. Het afleggen van een zwemexamen gekleed zwemmen in een zwembad van 25°C is iets heel anders dan in een IJsselmeer met water van 10°C met golfslag en met winterkleding en zware laarzen.

Watertemperatuur	Overlevingstijd
0°C	9 minuten
5°C	1 uur
10°C	2 uur
15°C	7 uur
20°C	16 uur

Checklist

Werkzaamheden op het ponton of een boot:

- Informeer je leidinggevende en collega's als je niet of niet goed kunt zwemmen.
- Zorg dat je goed op de hoogte bent van de procedure 'man over boord'.
- Check je reddingsvest om te kijken of het in goede staat verkeert.
- Draag aan dek altijd, ook bij warm weer, een redvest, met lampje als het donker of schemerig is.
- Draag altijd veiligheidsschoenen om uitglijden te voorkomen.
- Zorg dat je droge kleren bij je hebt.
- Ga na of de reddingsboei aanwezig is en of deze voor iedereen zichtbaar en gemakkelijk bereikbaar is.
- Ga voorafgaand aan het werk na of er een lifehammer aanwezig is in de kraan / machine.
- Zorg er voor dat de machine goed vast c.q. geborgd staat op het ponton.
- Houd het dek of ponton vrij van obstakels en bagger.

Tijdens het werk:

- Gebruik hulpmiddelen om onhandige of zware gewichten van de wal naar het ponton te brengen, til ze niet zelf.
- Houd bij het werken met elektrische gereedschappen, elektra leidingen e.d. rekening met mogelijke gevaren voor electrocutie bij in aanraking komen met het water.
- Maken de weersomstandigheden het werk gevaarlijk, geef het aan bij je leidinggevende.
- Was je handen in schoon water (niet in het open water) voordat je gaat eten / drinken.

Wat bij te water raken:

- Raak je te water: blijf rustig, paniek helpt niet. Zie figuur 1 voor de minste afkoeling.
- Ga alleen zwemmen als de oever dichtbij is (er gaat veel warmte verloren door inspanning).

Werkzaamheden vanaf de kant. Voordat je met het werk begint:

- Draag altijd veiligheidsschoenen om uitglijden te voorkomen.
- Controleer of er in de cabine een lifehammer is, weet hoe je uit de cabine moet klimmen, als de machine onverhoeds toch in het water terecht komt.
- Informeer je leidinggevende en collega's als je niet of niet goed kunt zwemmen.
- Zorg dat je goed op de hoogte bent van de procedure '[man over boord](#)'.
- Zorg dat je droge kleren bij je hebt.
- Stel jezelf op de hoogte van de ondergrond waar de machine moet rijden: is deze voldoende stabiel voor het werk? Neem contact op met je leidinggevende als je de situatie niet voldoende veilig vindt.
- Zorg ervoor dat de machine zodanig staat / rijdt dat deze niet van het talud kan glijden.
- Zorg voor voldoende bewegingsruimte voor de machine, zodat deze niet genoodzaakt is te dicht langs de wal kant te werken.

Tijdens het werk:

- Voorkom te grote trekkracht met de giek, anders trek je de kraan in het water.
- Draai met de deur van de cabine weg van het water, zodat je altijd nog uit de cabine kunt klimmen, als de machine in het water terecht mocht komen.
- Voorkom overbelasting van de machine.
- Neem bij extreme weersomstandigheden contact op met je leidinggevende om te bepalen of je met de werkzaamheden door moet gaan.
- Was je handen in schoon water (niet in het open water) voordat je gaat eten / drinken.

Werken in het water met een waadbreek:

- Check bij het werken met een waadbreek op locaties waar uitklimmogelijkheden zijn.
- Let daarbij op dat bij koud water spieren stijf worden en het uitklimmen negatief kan beïnvloeden.
- Waden is knie-belastend, leg daarom de afstand zoveel mogelijk over de wal af.

- Ken de diepte van de werkplek en waar je wel/niet kan komen met je waadbreek.
- Zorg voor tenminste 1 collega op de oever die permanent toezicht houdt op de collega(s) in het water.
- Zorg dat de waadbreek de juiste maat is en voorzien van een goed sluitende band om je middel.
- Draag de schouderbanden niet kruislings.

Meer informatie

[Download LMRA Werken op en langs het water als PDF](#)

LMRA – Werken op en langs het water

Doe de LMRA

• Ben jij veilig?

- Heb je voorlichting en instructies ontvangen?
- Kan je zwemmen?
- Is een redvest nodig?
 - Binnen 4 meter van de waterkant draag je een redvest. In de cabine niet.
- Kan je gered worden?

• Is je materieel in orde?

- Lifehammer aanwezig?
- Ligt de ponton zo vast dat je er veilig op en af kunt rijden?
- Staat de machine vast op de ponton?

Alles in orde?

Veel werkplezier!

1x Nee? STOP

Los het probleem op.
Lukt dat niet?
Meld het je
leidinggevende.

 CUMELA

 FNV
Agrarisch Groen

 HZC

 CNV
Vakmensen

 Coland
Bouwen

Bekijk hier de
Arbocatalogus

Stigas
gezond, vitaal en veilig werk!